

NRKs dekning av skogbruket

En analyse av 10 artikler fra klimaredaksjonen om skogbruk i forhold til NRK-plakatens bestemmelser.

Av Paul Bjerke, phd

På oppdrag fra Norges Skogeierforbund

Innhold

NRKs dekning av skogbruket	1
1. RAMMER FOR NYHETSMEDIER	2
Særregler for NRK	3
2. TEORETISK GRUNNLAG FOR ANALYSEN	5
3. ANALYSE AV TI SKOG-ARTIKLER FRA NRK	8
SAK 1.....	8
Tittel: Anmeldelsene som forsvant i skogen.....	8
SAK 2:	12
Tittel: Alt er ikke i sin grønneste orden.....	12
SAK 3:	17
Tittel: Skogbruket bryter egne miljøregler – beholder det grønne sertifikatet.....	17
SAK 4:	20
Tittel: Kampen for de unike skogene	20
SAK 5.....	23
Tittel: Veiene som forsvinner i tåka	23
SAK 6.....	27
Tittel: Veiviseren til de siste skogene.....	27
SAK 7.....	28
Tittel: Da vernehåpet brast.....	28
SAK 8.....	31
Tittel: Drømmen om eventyrskogen.....	31
SAK 9.....	34
Tittel: Økokrim slår alarm: Verdifull skog hogges ulovlig i Norge, skadene er alvorlige	34
Sak 10.....	36
Tittel: For grønn til å være sann.....	36
4. SAMLET ANALYSE	40
NRK/Kringkastingsrådet	41

1. RAMMER FOR NYHETSMEDIER

Norske nyhetsmedier står i utgangspunktet fritt til å velge tema og vinkling i sine oppslag og reportasjer. Det er begrunnet både i Grunnlovens paragraf om ytringsfrihet og er i tråd med den utbredte forståelsen av at uavhengige medier er en viktig del av den demokratiske infrastrukturen. Slik ble det f.eks. formulert i den nyeste stortingsmeldingen om medier:

Redaktørstyrte journalistiske massemedia er ein av grunnsteinane i eit fritt og demokratisk samfunn. Nyheitsmedia og journalistikk legg til rette for ei opplyst offentlegheit der borgarar kan gjere seg opp sine eigne meiningar. Demokrati inneber at folket vel representantar til å styre for seg. Men for at et slikt val skal vere reelt, må ein i forkant ha ein open og opplyst debatt. Dette krev ein presse som set søkelys på politiske avgjerder og konsekvensane av desse, og som kan stille krevjande spørsmål og krevje svar frå dei som forvaltar offentlige verv på borgaranes vegne. Ein av media sine viktigaste oppgåver i eit demokrati er derfor å føre uavhengig og kritisk oppsyn med offentleg og privat maktutøving. ¹

Videre heter det at i meldinga at “regjeringa vil at media skal ha størst mogleg uavhengigheit frå politiske myndigheiter. Medieoffentlegheita er ein sjølvstendig byggjestein i samfunnet, som skal kunne utvikle seg på eigne premissar utan statleg overstyring”.

Men det finnes likevel begrensninger i hva redaksjoner kan publisere. Disse begrensningene er dels nedfelt i lov, dels i omforente retningslinjer innen bransjen (Vær Varsom-plakaten mm) og dels i særregler for det statseide kringkastingsselskapet NRK – samlet i NRK-plakaten.

Mange hevder at presseetikk er det samme som folkeskikk eller allmenmoral anvendt på journalistikk. Det er etter mitt syn en misforståelse. Det kan heller formuleres slik at presseetikken i likhet med annen profesjonsetikk regulerer en profesjon eller yrkesgruppes legitime *unntak* fra folkeskikken. ²

I dette notatet vil jeg først gjøre kort rede for de særreglene som finnes i NRK, deretter vil jeg beskrive form og innhold i de ti reportasjene om skog og skogbruk som

---

¹ Meld S 17 (2018-19) (2019) Mangfold og armlengds avstand. Mediepolitikk for ei ny tid. Oslo: Kulturdepartementet, <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-17-20182019/id2638833/>

² Se f.eks. Bjerke, P. (2011) *Journalistikkens vekst – og fall*. Kristiansand: IJ-forlaget

klimaredaksjons gravegruppe publiserte i perioden 28.11.22 til 17.2.24 og vurdere om disse enkeltvis og/eller helhetlig bryter med NRK-plakaten. Analysen handler om hvordan sakene og partene framstilles. Jeg har ikke grunnlag for å vurdere hvem som har “rett”.

Særregler for NRK

NRK er et statseid aksjeselskap og har derfor formelle forpliktelser overfor eierne. Samtidig skal NRK ha redaksjonell frihet og styres av myndighetene på “armlengdes avstand”.

Forpliktelsene er nedfelt i kringkastingsloven ³ og NRKs vedtekter ⁴ som NRK-plakaten er en del av. NRK-sjefen ansettes derfor av styret (som riktignok er utpekt av departementet) og leder virksomheten på grunnlag av Redaktørplakaten ⁵ og Medieansvarsloven ⁶ som begge sier at det er redaktøren som har eneansvaret for innholdet. Hun kan derfor ikke instrueres i den daglige drift, verken av statsråden, departementet eller styret.

I den delen av NRKs vedtekter som kalles NRK-plakaten er det fastsatt noen overordnede krav til NRK, blant annet at:

§ 13 NRK skal ivareta ytringsfrihet og ytringsvilkår for borgerne. NRK skal være redaksjonelt uavhengig og være balansert over tid. NRK skal bidra til å fremme den offentlige samtalen og medvirke til at hele befolkningen får tilstrekkelig informasjon til å kunne være aktivt med i demokratiske prosesser.

§ 28 NRK har som oppgave å avdekke kritikkverdige forhold og bidra til å beskytte enkeltmennesker og grupper mot overgrep eller forsømmelser fra offentlige myndigheter og institusjoner, private foretak eller andre.

§ 29 NRK skal verne om sin integritet og sin troverdighet for å kunne opptre fritt og uavhengig overfor personer eller grupper som av politiske, ideologiske, økonomiske eller andre grunner vil øve innflytelse på det redaksjonelle innholdet. Virksomheten skal preges av høy etisk standard. Saklighet, analytisk tilnærming og nøytralitet skal etterstrebnes, jf. bl.a. prinsippene i Redaktørplakaten, Vær Varsom-plakaten og Tekstreklameplakaten.

---

³ https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-12-04-127/KAPITTEL_7#KAPITTEL_7

⁴ <https://info.nrk.no/vedtekter/>

⁵ <https://www.nored.no/Redaktoeransvar/Redaktoerplakaten>

⁶ Lov om redaksjonell uavhengighet og ansvar i redaktørstyre medier, <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2020-05-29-59>

Det finnes organer som kan gi råd til kringkastingsjefen, både på sentralt nivå (Kringkastingsrådet) og regionalt (distriktsprogramråd).

Kringkastingsrådet består av 14 medlemmer med personlige varamedlemmer. Stortinget oppnevner ti medlemmer, hvorav ett medlem er lederen av Samisk programråd. Regjeringen oppnevner fire medlemmer, deriblant leder og nestleder. Leder er for tiden en journalist (og tidligere stortingsrepresentant), nestleder er en medieforsker. Rådet består av:

- Leder: Snorre Serigstad Valen, Trondheim (journalist ex-politiker fra SV)
- Nestleder: Vilde Schanke Sundet, Oslo (medieforsker)
- Medlem: Luqman Wadood, Stavanger (journalist, gründer)
- Medlem: Sumaya Jirde Ali, (forfatter)
- Medlem: Tove Karoline Knutsen, Tromsø (kunstner, politiker (Ap))
- Medlem: Martin Henriksen, Jessheim (Hurtigruten, politiker (Ap))
- Medlem: Stine Renate Håheim, Oslo (Politiker (Ap))
- Medlem: Trude Drevland, Bergen (tidl. ordfører, Bergen (H))
- Medlem: Gunn Cecilie Ringdal, Lier (tidl. ordfører Lier (H))
- Medlem: Jan Böhler, Oslo (Politiker, Sp)
- Medlem: Anne Toril Eriksen Balto, Karasjok (Sametinget)
- Medlem: Anders Anundsen, Larvik (politiker, Frp)
- Medlem: Akhtar Chaudhry, Bergen (SV)
- Medlem: Svein Oddvar Leiros, (Samisk programråd)

Rådet har allerede indirekte diskutert skogsakene. I januar 2024 ble NRKs miljøetsatsing presentert, blant annet av lederen for miljøredaksjonens gravegruppe i Bergen. Denne redaksjonen står bak skogsakene. Hun la vekt på man ikke ønsket å bidra til polarisering: I strategien (NRK klimastrategi) har vi et tydelig mål om ikke å bidra til polarisering, ikke bidra til å forsterke de sterke konfliktlinjene som ligger i debatten, men heller å hjelpe folk å forstå, og å kunne delta i debatten. Og det tror jeg underbygger hvor viktig NRKs troverdighet er, og hvordan vi bygger den tilliten hos folk. Vi har alltid et ønske om å ha med konstruktiv bit inn i sakene våre, og å finne løsninger.⁷

I debatten som fulgte fikk NRK mye ros for miljøetsatsingen (som er mye bredere enn graveredaksjonen i Bergen). Men noen rådsmedlemmer (Tove Karoline Knudsen, Anne Toril Eriksen Balto og Anders Anundsen) pekte på at feltet er fullt av reelle dilemmaer og at det er viktig å diskutere disse sakene med “innestemme”.

---

⁷ Møtet 18.1.24: <https://tv.nrk.no/serie/kringkastingsraadet/202401/AKRA10000124/avspiller>

2. TEORETISK GRUNNLAG FOR ANALYSEN

Grunnlaget for denne analysen er framingteori. Det er en mye brukt teori (og metode) for å analysere medieinnhold. Den aller mest sentrale teksten i denne forskningstradisjonen er skrevet av amerikanske Robert Entman. Hans definisjon av “media framing” (på norsk gjerne tolkningsrammer) er ifølge Google Scholar referert 26 000 ganger av andre forskere:

To frame is to select some aspects of a perceived reality and make them more salient in a communicating text, in such a way as to promote a particular problem definition, causal interpretation, moral evaluation, and/or treatment recommendation for the item described.⁸

På norsk blir det om lag:

Å ramme inn er å velge noen aspekter av en oppfattet virkelighet og gjøre dem mer framtrædende i en kommuniserende tekst, på en slik måte at det fremmer en bestemt problemdefinisjon, årsaksforklaring, moralsk evaluering og / eller handlingsanbefaling for den beskrevne saken.

Det handler altså om hva man velger ut, hva man viser fram (og dermed hva man *ikke* viser fram) og hvordan man viser det fram, slik at det fører til en bestemt forståelse. Det er mulig å ha flere tolkningsrammer/framinger i en artikkel, men oftest vil en av dem være dominerende.

Nederlandske Baldwin van Gorp har med utgangspunkt i definisjonen foreslått en metode for å lete etter tolkningsrammer. Han framhever tre journalistiske valg som viktige: Kilder, fakta og “ledemotiv”, dvs. hvilken kulturell fortelling/forståelse/ordtak/verdi eller lignende som ligger “bak” nyhetssaken. Eksempler kan være “den lille mann mot makta” og “bukken passer havresekken”.⁹

Hvilke rammer kan så skog-saker beskrives innenfor? I en artikkel har to forskere fra University of Natural Resources and Life Sciences i Wien, funnet ni ulike rammer av skogspørsmål i EUs dokumenter.¹⁰ Jeg bruker dem som utgangspunkt for å se hvilke jeg finner i NRKs skogsaker.

---

⁸ Entman, R. M. (1993). Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of communication*, 43(4), 51-58.

⁹ Van Gorp, B. (2007). The constructionist approach to framing: Bringing culture back in. *Journal of communication*, 57(1), 60-78.

¹⁰ Elomina, J., & Pülzl, H. (2021). How are forests framed? An analysis of EU forest policy. *Forest Policy and Economics*, 127, 102448.

Ramme 1: Skoger er multifunksjonelle ¹¹

Ramme 2: Skog som tilbydere av trevirke og ikke-trevirke skogsprodukter

Ramme 3: Skog som bidragsyter til bioøkonomi

Ramme 4: Skog som klimaløsning

Ramme 5: Skogene regulerer jord og vann og er en buffer mot naturfarer

Ramme 6: Skog som tilbydere, verter og beskyttere av biologisk mangfold

Ramme 7: Skoger opprettholder velvære, blant annet helse, rekreasjon og turisme

Ramme 8: Skogen er sårbar for påvirkning

Ramme 9: Skog som CO₂-kilder og årsaker til vannunderskudd

Journalistikk kommer i to hovedformer, som Theo van Leeuwen kaller “storytelling” (“historiefortelling”) og “exposition” (“redegjørelse”), ofte blandes de to.¹² Studier har vist at bruk av historiefortelling i journalistikk kan knyttes direkte til leseres emosjonelle/følelsesmessige opplevelse av en tekst.

Den Cardiff-baserte danske medieforskeren Karin Wahl-Jørgensen viser til noe hun kaller “et strategisk emosjonelt ritual” som hun blant annet finner i prisvinnende journalistikk. Dette innebærer hyppig bruk av anekdoter og personlig historiefortelling.¹³ Ved å fortelle om *kilders følelser*, kan journalistikken «outsource» følelser, og etterkommer dermed samtidig de presseetiske kravene til objektiv/balansert journalistikk.

Eide & Hahn mener det er viktig å tilføre klimasaken «faces and voices» for å gi den bredere befolkningen et bedre innblikk i hva klimaendringene i praksis er.¹⁴ De emosjonelle opplevelsene publikum sitter igjen med etter å ha lest en tekst er med på å skape medfølelse og empati (Wahl-Jørgensen & Schmidt¹⁵, sitert i Schwebs¹⁶). I klima- og miljøjournalistikken kan det altså være et sentralt poeng å skape engasjement og følelser hos leseren og dette

---

¹¹ Et eksempel: “Ecosystems and biodiversity are protected, valued and appropriately restored in order to preserve their ability to provide resources and services in the future”

¹² Van Leeuwen, T. (1987). Generic strategies in press journalism. *Australian Review of Applied Linguistics*, 10(2), 199-220.

¹³ Wahl-Jørgensen, K. (2013). The strategic ritual of emotionality: A case study of Pulitzer Prize-winning articles. *Journalism*, 14(1), 129-145

¹⁴ Eide, Elisabeth & Hahn, Oliver (2017) «Good Practices in Climate Science Journalism». Kunelius, Risto; Eide, Elisabeth; Tegelberg, Matthew & Yagodin, Dmitry (Red.) *Media and Global Climate Knowledge: Journalism and the IPCC* (s. 235-256). New York: Palgrave Macmillan

¹⁵ Wahl-Jørgensen, K., & Schmidt, T. R. (2019). News and storytelling. In *The Handbook of Journalism Studies* (pp. 261-276). Routledge.

¹⁶ Schwebs, I. J. R. (2023). *Nyhetskriterier i norsk klimajournalistikk—En eksplorerende studie* (Master's thesis, OsloMet-Storbyuniversitetet).

gjøres gjennom å ved å benytte historiefortelling, skriver Ine Schwebs i en fersk masteroppgave.¹⁷

De fleste “gode” historier/fortellinger er konstruert etter et nokså enkelt skjema. Den mest kjente teoretiske modellen er blant annet basert på analyse av klassiske eventyr og utformet av fransk-litauiske Algirdas Julien Greimas. Den er kalt aktantmodellen og blir beskrevet slik i Store Norske Leksikon: “Ifølge modellen er det sentrale i enhver fortelling et subjekt som har et begjær etter noe, et objekt. Oppfyllelsen av begjæret er subjektets prosjekt. Prosjektet realiseres gjennom en konflikt der subjektet støter på motstandere og hjelpere”.¹⁸ I en versjon som er anvendt i journalistikkforskningen, handler det om at en aktør prøver å oppnå noe (gjerne) positivt og at ”subjektet“ derfor ofte blir ”helten“ i fortellingen, mens ”motstanderen“ blir “skurken“ som hindrer at helten når sitt mål.

---

¹⁷ Schwebs, I. J. R. (2023). *Nyhetskriterier i norsk klimajournalistikk–En eksplorerende studie* (Master's thesis, OsloMet-Storbyuniversitetet).

¹⁸ <https://snl.no/aktantmodell>

3. ANALYSE AV TI SKOG-ARTIKLER FRA NRK

Analysen bygger på ti saker som er laget av klimaredaksjonens gravegruppe i Bergen. Jeg beskriver dem først hver for seg før jeg gir en samlet vurdering. NRK har også produsert andre artikler om temaet, og deknningen har vært utgangspunkt for debatt på andre flater. Dette er derfor ingen analyse av totaliteten i NRKs skogomtale. Men både Norges Skogeierforbund og NRK selv (i Kringkastingsrådet) viser til denne serien som sentral i NRKs skog-journalistikk.

SAK 1

Tittel: Anmeldelsene som forsvant i skogen

Ingress: Skogen huser nær halvparten av våre truede arter. Skogbruksloven er ment å beskytte disse. Men politiet henlegger de fleste anmeldelsene. Ingen er dømt for ulovlig hogst. Hvem passer egentlig på skogen?

Oppslaget starter med en fortelling lagt til 2017. Leseren blir med politibetjent Mari Lauritzen Næss i bilen og deretter til fots innover skogene i Øvre Eiker i Buskerud. Vi får se et tett portrettbilde (tatt senere i øyehøyde i profil) av en ung, sivil politikvinne med langt brunt hår i en hestehale. Vi får vite at hun er 28 år gammel, gravid og den ivrigste på miljøraker i politikammeret. Og vi blir fortalt at hun "visste at for norsk natur går summen av mange små og store inngrep for å være den verste trusselen".

Med seg inn i skogen har hun lokallagslederen i Naturvernforbundet som har anmeldt ulovlig hogst. Mari Lauritzen Næss har merket seg "hvor grundige dokumentene var. Saken virket som etterforsket", skriver NRK.

Inne i skogen fant de to i 2017 et hogstfelt som blir vist fram for leserne ved hjelp av tre bilder tatt av Naturvernforbundet. Vi får deretter vite at på en av de flatehogde eiendommene manglet de registreringene av naturverdier som skogeier er pliktig til å kartlegge før hogst "for å kunne ta vare på viktige leveområder for sjeldne og truede arter".

På en annen eiendom hadde man funnet en såkalt "nøkkelbiotop", som inneholder viktige livsmiljøer for sjeldne eller truede arter. Men dette funnet var ikke lagt inn i den offentlige databasen. Viken Skog oppga "rutinesvikt" og "opplyser til NRK at de oppdaterte rutinene, blant annet som følge av denne saken. De gjorde også flere tiltak for å bøte på feilene."

Viken Skogs tiltaksliste er presentert i en egen boks med tittelen “Ga penger til tv-aksjon”. Boksen der tiltakene presenteres, er i all hovedsak skjult og leseren må trykke på en “lesmer” knapp for å se dem.

Vi får vite at Næss gikk ut i permisjon for å bli mamma “uten å vite hvordan det går med anmeldelsen fra Naturvernforbundet” før fortellerstemmen flytter seg til vinteren 2022 der “politioverbetjent Jon Atle Georgsen står hutrende på en kolle i Buskerud, innhyllet i tåke og med en bekymret mine i ansiktet”.

Vi får se et portrettbilde av Georgsen, som jobber med miljøkriminalitet i Økokrim. Bildet er tatt i profil i øyehøyde. Vi får vite at han for to år siden ropte et varsko om at “nesten halvparten av [alle truede arter](#) i Norge bor i skogen, og stort sett er det skogbruket som påvirker artene negativt.” og at Skogloven ikke kan hindre denne negative påvirkningen. Han hadde undersøkt og funnet “null – 0 – domfellelser knyttet til skogbruksloven og hogst”.

NRK refererer resultatene fra en undersøkelse kringkastingen selv har gjort ved å be politiet om en oversikt over alle saker knyttet til Skogloven siden 2005. De finner ingen dommer, men fem bøter, alle knyttet til bygging av skogsbilveier. Bøtesakene er listet opp i en boks som er skjult.

Etter et nytt bilde av Georgsen der han står i samme skogen, blir han referert med det retoriske utsagnet: “Er straffetrusselen i skogbrukslova hul som ei gammel eik?”

Han svarer delvis ja og antyder tre forklaringer: at det ikke skjer overtredelser, at kommunene ikke følger med og at slike saker ikke blir prioritert av politiet fordi det ikke fins noen fornærmede og fordi lovverket er for vagt og legger for få plikter for de ansvarlige.

Så henvises til Skogeierforbundet: «*Les kommentar fra Skogeierforbundet nederst i saken: – Systematisk miljøarbeid har minimert antall lovbrudd.*»

Leseren flyttes til november 2022 når Martin Lindal i Naturvernforbundet forfatter et klagebrev. Han har vært med i forbundet i 35 år, de siste seks som fylkesleder i Buskerud. NRK forklarer at han som "naturfaglærer lærte ungdom verdien av naturen. Nå bruker han pensjonistlivet til å kjempe for naturen”. Vi får se et nært portrettbilde av en gråhåret, furet mann, tatt i øyehøyde i profil, der han ser tenksom og bekymret ut: “Naturen er den store taperen. Mangfoldet”.

Det nytter knapt lenger, tenker Martin Lindal, samme hvor grundig de jobber, uansett hvor mye dokumentasjon de graver frem om hogsten i skogene i Buskerud.

Naturvernforbundets klagebrev til Riksadvokaten viser til 11 henlagte saker:

Oppsummert så er det vanskelig å se det annerledes enn at skogbruksnæringen nyter straffrihet innenfor dette området. Det som for oss framstår som klare lovbrudd, lar seg i praksis ikke straffeforfølge.

Så følger avsnittet:

- *Les kommentar fra Skogeierforbundet nederst i saken: – Hvem som helst kan **anmelde***

I nest siste del av oppslaget møter vi igjen politibetjent Mari Lauritzen Næss. Hun er nå blitt mor, har flyttet til Moss og spesialisert seg på miljøkriminalitet. Næss er fotografert på et lite, nakent kontor og forteller at “å bli mor har gitt henne enda sterkere motivasjon”: “Å ta vare på naturen er livsviktig. Det handler om kommende generasjoner”. Næss angrer på at hun gjorde en dårlig jobb med anmeldelsen i Øvre Eiker. Fortellerstemmen i NRK-saken antyder at det kanskje ikke hadde nyttet:

Dokumentasjonen var klar. Den lokale skogbrukssjefen var like tydelig. Viken Skog innrømmet rutinesvikt. Likevel endte saken som «intet straffbart forhold».

Georgsen i Økokrim mener dette skyldes at forskriften henviser til en standard som bransjen selv setter og at det offentlige ikke har noen effektive muligheter til å straffe ved overtredelse.

- *Les kommentar fra Skogeierforbundet nederst i saken: – Prinsippet om frihet under ansvar skulle **videreføres***

Hovedsaken avsluttes med at Naturvernforbundets Martin Lindal, drøye fem år etter anmeldelsen, er tilbake i hogstfeltet i Øvre Eiker: “Han sitter på knausen, heller i kaffe, sensommersol svir i brunbarkedede furer”. Lindal har fått svar fra Riksadvokaten som ber statsadvokaten i Buskerud gå gjennom alle skogsakene i Buskerud og begrunner det med at miljøkriminalitet er en prioritert sak for politiet.

Lindal vil vekke politikerne, som han mener sitter med både ansvaret og løsningene: “Jeg gir meg ikke. Jeg har seks barnebarn. Det er motivasjon nok.”

Statsadvokaten skal granske politiets arbeid med sakene. Men Georgsen fra Økokrim er mindre optimistisk. Han mener både lov og forskrift må endres.

Nederst på siden følger en ny boks med tittelen Skogeierforbundet: «– Systematisk miljøarbeid har minimert antall lovbrudd». Også denne boksen er skjult, slik at leseren må klikke for å kunne få med seg tilsvaret. Boksen inneholder et e-postintervju med Hans Asbjørn Sørli i Skogeierforbundet. Han er ikke avbildet, og leseren får ikke vite noe om ham, hans familie eller fritidsinteresser. Sætre tituleres som “direktør” og framstår som en representant for en byråkratisk organisasjon.

Intervjuet er langt, publisert med mindre punktstørrelse enn hovedsaken og preget av skriftlige, byråkratiske formuleringer. En setning i boksen er uthevet av NRK: “Han ser ikke noe behov for å endre lov eller forskrift”. Begrunnelsen for dette standpunktet er teknisk og juridisk, formulert som “redegjørelse”:

Det er vår vurdering at eksempelvis hogst i en avsatt nøkkelbiotop, som ikke er i tråd med retningslinjene i PEFC kan være brudd på bærekraftforskriften, som etter en vurdering av vesentlighet vil kunne straffefølges jf. skogbrukslovens § 22. Vi kan ikke se at det foreligger rettsavgjørelser som tilsier at det ikke er hjemmel for en slik praktisering av lovverket. Vi mener hjemmelsspørsmålet bør prøves rettslig før man ev. vurderer om det er behov for å endre lov eller forskrift.

Saken har fire muntlige kilder, tre politifolk¹⁹ og en fra Naturvernforbundet. To av politifolkene og naturverneren blir vi kjent med. Det gjelder særlig Næss og Lindal som blir omtalt som henholdsvis “mamma” og “miljøentusiast” - og “naturfaglærer”. Vi får vite at de er sterkt opptatt av barn og kommende generasjoner. Strengt tatt er disse opplysningene mindre relevante for oppslaget underliggende påstand, at det i praksis ikke finnes kontroll med om skogeierne tar miljøhensyn. Alle disse tre kildene er dessuten frammet som “naturvenner” ved hjelp av gode bilder tatt i naturmiljø. Alle framstår sympatiske og engasjert på naturens vegne.

Deres standpunkter framføres i et enkelt, fortellende og til dels *emosjonelt* språk (f.eks. “Jeg gir meg ikke. Jeg har seks barnebarn. Det er motivasjon nok”).

Skogeierdirektøren er intervjuet på e-post. Argumentene får *formelt* sett god plass, men de er plassert nederst på nettsiden og er gjemt bak en knapp. Skogeierens syn framstilles slik: De er underlagt stadig strengere regelverk som de selv har etablert i samarbeid med

---

¹⁹ En politibetjent er bare referert med en indirekte setning

miljøorganisasjoner. Skogeierne hevder at “det er mange som passer på skogen” og at skjerpning av lovverket er unødvendig.

Lista over henlagte saker om mulig ulovlig hogst kan leses i selve saken, mens lista over tiltakene som Viken Skog satte i gang etter den ulovlige hogsten i Øvre Eiker er skjult og må hentes fram ved hjelp av en knapp.

Gjennom ingressen og en rekke henvisninger til skogens rolle som livsmiljø for sjeldne og truede arter, etablerer artikkelen *tolkningsramme 6: Skog som tilbydere, verter og beskyttere av biologisk mangfold*. Tittelen og ingressen (“Hvem passer på skogen?”) stiller formelt sett spørsmål, men svarene ligger implisitt gjennom de fakta som presenteres i hovedartikkelen (en dom avsagt, (nesten) alle saker henlegges, politipraksisen får kritikk fra Riksadvokaten, Økokrims bekymring). Det er *naturvernerne* som er “subjekt” i saken, deres “objekt” er å “passe på skogen”, mens skogeierne er “motstandere” som slipper unna, mens myndighetene ikke ønsker å følge opp. Artikkelens punchline er at det trengs en skjerpning av lovverket og strengere straffer.

SAK 2:

Tittel: Alt er ikke i sin grønneste orden

Ingress: “De som tjener penger på skogen, vokter samtidig over skogens mylder av sårbart liv.”

Her lanseres i første setning et ledemotiv som beskrives i det klassiske ordtaket om “bukken som passer havresekken”. Dermed etableres også skogeierne som skurken i fortellingen.

Reporteren viser til at skogbruket mener de er verdens grønneste, men “noe skurrer” og reporteren drar for å sjekke i Vermedalen i Telemark. Der introduseres leseren for 39 år gamle Hanne Haugen. Hun er biolog og veiviser, men redd: “Hun vet *så mye* at hun føler seg plagsom for skogbruket, men samtidig føler hun seg forpliktet til å hegne om skogens utsatte liv”. Hun finner og registrerer truede arter, varsler om naturens sårbare. Hun har “ikke samvittighet til å la være”, sier hun “lavmælt” og “går nesten i ett med trærne”.

Vi får se tre store, vakre bilder av Hanne i vinterskogen, riktignok på lang avstand fordi hun ikke vil bli gjenkjent. Skogen på bildene er nå truet av hogst. Vi blir fortalt at Hanne leter etter et sårbart liv som hun har funnet her før, *limnålen*. “Den likner en knøttliten knappnål

med gråhvit fot. For et utrent øye så unnselig at den er nær umulig å oppdage. Men likevel i stand til å lage trøbbel for hogstmaskiner”.

Dette er en variant av et av journalistikkens mest brukte ledemotiver “David mot Goliat”, den lille mann (i dette tilfellet: plante) mot systemet.

Vi blir deretter gjort kjent med systemet MiS (Miljøregistrering i skog) som er metoden for å finne verneverdige områder og at “miljøforkjempere, artskyndige biologer og frivillige vaktbikkjer” er skeptiske til at skogbruket selv gjør registreringen og blir betalt av Landbruksdepartementet for å gjøre arbeidet. Når MiS er utført, kan trevirket gis miljømerket “Garantert bærekraftig tre” når det selges.

Videre skriver NRK:

Men miljøforkjempere og andre som ligger hodestups over døde trær med lupe, ser en annen virkelighet.

De kjenner seg ikke igjen, og er skeptiske til grønne garantier. De mener systemet ikke kartlegger og fanger opp nok.

De varsler at bevaringsverdige skoger med sjelden og sårbar natur kan stå for hogg.

Slik som Hanne Haugen frykter kan skje i Vermedalen.

Hun har nemlig sett på registreringen for området der det skal bygges en skogsbilvei (med sikte på hogst) og mener at de to små avmerkede områdene ikke kan være alt.

Naturvernforbundet har protestert på veibyggingen. Organisasjonen mener kartleggingene er for dårlige.

Formuleringene er illustrert med tre bilder av skogen, to av dem viser død ved.

Etter at en ekspert har trukket seg fra å gjøre en ny befaring (“Å fremstå som fagbiolog i Vermedalen er risikabelt for mine virksomheter, rett og slett “), er NRKs plan å få to ekspertmiljøer med ulikt utgangspunkt, AT Skog og Biofokus, til å kartlegge områdene på nytt. AT skog nøler. Biofokus sier ja med en gang. Biofokus skal ifølge egenpresentasjonen “tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi”. Stiftelsen lever av oppdrag, i all hovedsak for ulike deler av offentlig sektor.

Deretter plasseres leseren igjen i naturen, denne gang med daglig leder i Biofokus Terje Blindheim. Han blir presentert med bilde tatt i øyehøyde i en bekkekløft som han mener burde vært med i verneområdet.

Om noe skulle vært avgrenset og tatt vare på, sier han, så er det selve bekkekløften.

For ham ser det ut som at næringen har prioritert de uviktige områdene, uaktuelle for hogst.

– Mens de viktigste, med både tømmer- og naturverdier, er oversett.

Deretter skriver NRK:

AT Skog aviser kritikken, les svarene deres nederst: - Når det gjennomføres miljøregistrering i skog kartlegges alt produktivt skogareal uavhengig av om det er drivverdig eller ikke.

På tre store bilder studerer Blindheim de døde trærne i bekkekløften, tatt i fugleperspektiv.

Han mener næringen har gjort en svak miljøregistrering.

Husk også at den ble brukt som grunnlag for å si ja til skogsbilveien.

Proffe aktører med økonomisk interesse i skogen nyter stor tillit hos myndighetene, mener han, og kaller det et samfunnsproblem.

Deretter ombestemmer AT Skog seg og stiller med fire mann for ny registrering. De presentertes som “seniorkonsulent og styremedlem i AT Skog”, “innleid biologisk rådgiver for næringen i tyve år” (underforstått: tett kontakt med næringen), “bærekraft- og næringspolitisk sjef” og “direktør for skog og miljø i Skogeierforbundet”. Vi blir vist ti bilder av gruppa eller deler av den. På fire ser vi skogbrukets menn i froskeperspektiv. Stort sett er de fire karene ikke i kontakt med bakken/naturen.

“Før timen er gått” konkluderer gruppa med at kartleggingen fra 2007 er faglig god, at økningen av død ved skyldes at skogen er blitt eldre.

Den biologiske rådgiveren uttaler at han føler seg mellom barken og veden, og det blir vist til et lengre intervju med ham som vises nederst i saken.

Skogbrukets menn mener at artsregistrering ikke er så viktig. De ser etter *bostedene* for artene – de teller ikke arter og mener artseksperter kan få utfordringer med å være tro mot instruksjonen. AT Skogs rådgivende biolog, sier det aldri er en ulempe å være ekspert: “Men du må bruke instruksjonen, og ikke fortape deg i artsfunn”.

NRK innkaller en pensjonist til å sammenlikne de nye registreringene og forslagene fra henholdsvis Biofokus og AT Skog. Han heter Terje Nordvik og har 30 års erfaring fra arbeid i skogen

Han skal ta med seg de ferske miljøregistreringene, og sette av to dager i den omstridte skogen.

For noen år siden hadde han ikke dristet seg til å stille.

– **For da kunne jeg nok ha risikert levebrødet.**

– Jeg har jobbet over 30 år i skauen og har sjelden sett noe så spesielt. [...]

Nordvik makter ikke å holde tilbake:

– Skogen skriker etter vern. Her finnes det meste. Å hogge her, det gjør man bare ikke.

Han tar seg i å ha sagt det.

– Jeg får bare tåle det jeg får av pepper

Her formidles sterke *følelser* hos eksperten som finner at hogst vil være helt uakseptabelt, før vi igjen blir med Hanne Haugen på jakt etter limnålen:

Der står den.

Langt nede på stammen.

Lav og liten.

Bare en drøy millimeter.

Som av og til kan være nok.

Etter et vakkert bilde av den lille veksten, avslutter NRK hovedartikkelen med å fortelle at hogstplanene i området er lagt bort:

Dette er historien om én skog.

Hva med alle de andre?

Oppslaget har i alt åtte kilder. En naturverner, en fra Økokrim, en fra Biofokus og en pensjonert skogsekspert som fremmer naturens side. De blir positivt personifisert gjennom bilder og beskrivelser. De fire andre kommer fra skogbruket og er bare presentert med sine

formelle posisjoner i organisasjonen, “direktør”, “sjef” osv., I tillegg får vi vite at mange føler seg truet av skogeierenes makt.

Skogeieren, som til slutt *ikke* hugger, vil ikke la seg intervju. Dermed mister skogbruket muligheten til emosjonell identifikasjon med den personen som etter alt å dømme taper økonomisk i striden mellom skogbruk og vern.

En detaljert framstilling av en purreprosess der NRK en rekke ganger må mase på svar, bidrar dessuten til å sette skognæringen i et dårlig lys.

Saken inneholder i alt 36 bilder, av dem er 31 av (stort sett gammel) skog eller mennesker i gammel skog.

Den dominerende tolkningsrammen i oppslaget er *Ramme 6 “Skog som tilbydere, verter og beskyttere av biologisk mangfold”* og fordelingen av roller i hovedfortellingen er heltene som forsvarer skogen som beskytter av biologisk mangfold, mens skogeierens organisasjoner – med myndighetenes velsignelse – framstår som skurkene i fortellingen. NRK er “hjelperen” i historien som setter i gang en ny kartlegging. Den gir andre resultater enn den tidligere, der de nye registreringene bidrar til at hogsten stoppes og naturen vinner.

Det spesielle med fortellingen er underspillingen av historiens “happy end”. NRK vil nok hevde at det skyldes at de tvang skogbruket til en ny registrering og at det ble politisk vanskelig/umulig for AT Skog å henwise til den gamle registreringen når kringkastingsjournalister hang på dem.

Intervjuene med skogeiersiden, som ligger nederst i saken, er en av annen karakter. De likner mer på redegjørelse, de er mer nyanserte og bringer på en saklig måte inn skogeiersidens synspunkter.

Men denne delen av oppslaget er mye tyngre å lese. Den er svært detaljert og til dels vanskelig å forstå for en person uten spesialkunnskap. Et avsnitt kan illustrere dette:

Diskusjonen som fulgte behandlingen av en riksrevisjonsrapport om bruken av midler bevilget til naturmangfold og friluftsliv (RR Dokument 3: 13 (2012–13)) endte med Stortinget i februar 2015, vedtok at det verdinøytrale og etterprøvbare systemet Natur i Norge (NiN) skulle legges til grunn for all offentlig finansiert naturkartlegging. Med det ble prosessen med revisjon av DN-13 terminert og det ble utviklet ny NiN basert

metodikk. I ny metodikk med NiN beskrivelser ville registreringene inneholdt antall og dimensjoner, og med det vært etterprøvbart informasjon.

Gjennom framstillingsform (historiefortelling vs. redegjørelse), plassering i roller (helt vs. skurk) og bildebruk (naturvernerne i fugleperspektiv og motparten til dels i froskeperspektiv)²⁰ og antydninger om at personer som er kritisk til skogbruket føler seg truet, frames naturvernerne som ”helte” og skogbrukere som ”skurker” i fortellingen.

På mange måter er dette *god* journalistikk slik bransjen selv definerer den. Det er miljøjournalistikk basert på å skape følelser. Hovedfortellingen bygger på to klassiske ledemotiver, “David mot Goliat” og “Bukken passer havresekken”.²¹ Den framstiller en komplisert sak på en lettfattelig måte. Samtidig skaper forenklingen et ensidig bilde av denne konflikten, der en nøytral leser lett vil sympatisere med naturvernet.

SAK 3:

Tittel: Skogbruket bryter egne miljøregler – beholder det grønne sertifikatet

Ingress: Gang på gang har de hogd skog som ikke skulle vært hogd, viser en gjennomgang NRK har gjort. Likevel har ingen selskap mistet bærekraft-stempelet.

Utgangspunktet for artikkelen er at miljøstandardmerket PEFC skal være en garanti for at tømmeret vi kjøper hos trelasthandlerne og papiret vi handler i bokhandelen kommer fra bærekraftig skogbruk:

Nesten alt skogbruk i Norge følger denne standarden.

Men hvordan vet vi at standarden blir fulgt?

Det er skognæringen selv som skal si fra når de gjør noe galt.

Deretter skal et revisorfirma, leid inn av skogselskapene selv, vurdere det som har skjedd. Om revisorene mener bruddene er for mange og for alvorlige, kan de suspendere eller trekke tilbake sertifikatet til selskapet.

Da kan ikke selskapet lenger selge tømmeret sitt på vanlig måte.

Men dette skjer nesten aldri. Forrige – og eneste gang et selskap mistet sertifikatet sitt – var i år 2000.

---

²⁰ Standard bildeanalyse sier at man kan få medfølelse med personer i fugleperspektiv mens personer sett fra et froskeperspektiv kan virke truende.

²¹ Begge ordtak nevnes eksplisitt i saken

Denne saken inneholder – i motsetning til sak 1 og 2 - ingen reportasjeelementer. Den er i stedet bygd på innsamling av skriftlig materiale fra skogselskapene selv. NRK har bedt om innsyn i avvikslister fra 2015 til 2022, fra de fire største skogseiersamvirkene i Norge: Viken Skog, AT Skog, Allskog og Glommen Mjøsen Skog.

Journalistene fant i alt 56 avviksregistreringer, av disse var 53 ulovlige/feilaktige enkelthogster, mens tre omfattet henholdsvis 20, 37 og 55 hogster. Det framstår nokså uklart hva disse tre omfattende sakene handler om. Skogseierforbundet mener de ikke bør telles med i det hele tatt.

Hovedpoenget til NRK er at det bare fins ett eneste eksempel (fra 2000) på at et selskap har mistet retten til å bruke bærekraftstemplet PEFC på sitt tømmer. Vinklingen i tittel og ingress levner liten tvil om at NRK syns dette er uheldig, og i teksten brukes tidligere miljøminister Ola Elvestuen (V) til å målbære konklusjonen. Han sier at “NRKs skogsaker avdekker et system som svikter miljøet i skogen: Loven fungerer ikke, og det reageres i liten grad på brudd på standarden bransjen selv står bak”.

Nøkkelen til problemet ligger ifølge Elvestuen i en av forskriftene til skogbruksloven. Den viser til PEFC-standard, som bransjen er ledende i å lage: “Jeg mener forskriften er uten betydning og innhold og må endres, sier Elvestuen”.

Elvestuen har stilt spørsmål til daværende landbruksminister Sandra Borch i Stortinget. Hun mener “dagens ordning er fornuftig”, men begrunnelsen finnes ikke i artikkelen, bare i stortingsreferatet som det er linket til. Spørsmål og svar er teknisk preget.

Skogseierne og DNV har oppgaven med å følge opp avvikene. For det første mener skogseierne at ettersom det er utført 100000 hogster i den undersøkte perioden vil det med nødvendighet skje feil. De sier at å frata et selskap retten til miljømerking vil føre til at det knapt er mulig å få solgt tømmeret og derfor er en svært alvorlig reaksjon. Systemet er først og fremst et forbedringsverktøy, men det også følges opp med sanksjoner. For det første får ikke skogseierne betalt for tømmer som er feilhogd. For det andre må skogseierne sette av kompensasjonsområder for den ulovlige hogsten.

Skogseierne og Veritas slipper til i hovedartikkelen med korte utsagn, Deres lange redegjørelser, er gjemt bak knappen “Les mer”, og disse redegjørelsene er språklig sett tyngre enn hovedartikkelen.

Et spesielt poeng i denne saken er at Skogeierforbundet i intervjuet framsetter følgende påstand:

Siden innføring av miljøsertifiseringen for 20 år siden viser offentlig måling av skogen at vi har fått vesentlig mer av så å si alle viktige leveområder for sjeldne og truede arter.

Denne påstanden står i direkte motsetning til selve premisset for kringkastingens skogsatsing. I boksen som følger alle artikler i serien heter det

Nesten all norsk skog er endret av mennesker, og *den verdifulle naturskogen forsvinner (min utheving)*. Nær halvparten av norske truede arter lever i skog, og ifølge Miljødirektoratet er det betydelig risiko for at skoglevende arter vil dø ut i Norge. Skogbruk er det som påvirker skogen mest. Hvem passer egentlig på skogen? Vi jakter på svar.

NRK hevder at “den verdifulle naturskogen forsvinner”. Skogeierne sier det motsatte, at “offentlig måling av skogen at vi har fått vesentlig mer av så å si alle viktige leveområder for sjeldne og truede arter.” Begge disse påstandene kan ikke være riktige samtidig, men motsetningen blir her ikke fulgt opp eller undersøkt av NRK.

Det er tre kilder i saken, Venstrepolitiker Ola Elvestuen, Sørlie fra Norges Skogeierforbund og Anne Vandbakk fra Det Norske Veritas. Vi får ingen personopplysninger om dem, øvrige bilder er nokså nøytrale. Men også denne saken handler i grunnen om trusselen mot skogen som hjem for truede arter, og tolkningsrammen er derfor *Ramme 6 Skog som tilbydere, verter og beskyttere av biologisk mangfold*.

SAK 4:

Tittel: Kampen for de unike skogene

Denne saken er utpreget todelt. Hovedartikkelen handler om biologen Sigve Reiso, som er fotografert i et flatehogstområde der han “fortvilet tar seg til pannen”. NRK fortsetter i et sterkt emosjonelt språk:

Det er stille etter hogsten. Han orker knapt å løfte blikket.

Reiso vet at skogene rundt ham myldrer av liv.

For ham gjør synet vondt.

Stubbe etter stubbe. Hauger med kvister. Pinneved. Stokk på stokk. Brede og dype hjulspor.

Der furuskogen levde, ser biologen nå ødemark.

Etter flere avsnitt om hvilke arter som levde/lever i hogstområdet og vakre bilder av sjeldne arter, får vi se et interaktivt kart som viser utbredelsen av hogstflater i området ved Follsjå nord for Notodden. Det framgår ikke om naturbildene er tatt i området som er hogget eller skal vernes.

NRK følger biologen videre:

Han sitter til knes. Graver i kvisthaugen. Lirker vekk en barkbit på en dau stokk.

På undersiden ser han spor. Spor fra en skapning ingen inntil nylig hadde sett her på hundre år.

Krabaten de trodde var utdødd.

Kanskje finner han en – i live

Deretter flytter vi oss tilbake til 2017 når Sabima, en samarbeidsorganisasjon for naturvernere, sender et varsel til Fylkesmannen. De dokumenterte funn av 56 rødlistearter i et område og krevde en grundig kartlegging før videre hogst. De merket av et område vest for Follsjå som særlig verneverdig, Etter varselet hentet skogselskapet inn Erlend Rostad til å gjennomgå området med utgangspunkt i Sabimas rapport. NRK skriver at Rostad kaller seg

«skogfaglig rådgiver», påpeker at han "ikke (er) utdannet biolog" og at næringen godkjenner sine egne fagpersoner.

Rolstad fant også området av stor naturverdi, men begrenset området med "sterk internasjonal verdi" betydelig i forhold til Sabimas. Tømmer fra området som Rolstad avgrenset kan ikke selges, og det blir derfor normalt ikke hugget. Han anbefalte å verne betydelige arealer, men den flatehogde åsen der Reiso leter etter sjeldne arter, var utenfor linjen skogselskapets rådgiver hadde tegnet på kartet. Der kunne det altså hugges. Men Rolstad hadde overfor skogselskapet anbefalt vern også av dette området. Problemet var ifølge NRK at grunneieren Halvor Holta ikke var interessert i vern. Det gis ikke ytterligere opplysninger om grunneieren, heller ikke at han er en av arvingene fra industriselskapet Tinfos og en av Norges rikeste menn (nr. 343 på Kapitals liste).

Skogeierforbundet hyret inn det statlige Nibio til å gjøre en ny undersøkelse og ettergå rapportene fra 2009. Det ble da funnet ut at tidligere registreringer hadde mangler. I NRKs sak får Biofokus (som NRK selv kaller "en av næringens skarpeste kritikere") karakterisere rapporten på denne måten: "Nibio bekrefter at skogbrukets egen miljøkartlegging i Follsja ikke holder mål». En alternativ vinkling kunne ha vært at skogbruket skjerper miljøprofilen og lager bedre kartlegginger.

Deretter avsluttes artikkelen med billejakt:

Han tviler på at slike skoger gjenskapes.

Et kvarters gåtur unna hogsten. Her står trær, ennå. Og her sporer Reiso et nytt bosted.

Billen ser først ut til å klore seg fast i barken. Men også denne har reist til de evige skogsmarker.

NRKs fotograf tar bilde.

Her ser du den sterkt truede arten.

Svart. Hårete. Ruglete.

Død.

Det er nokså uklart i artikkelen hvilken status de nye registreringene har og hvordan de vil påvirke hogsten i området i framtida.

Den andre delen av artikkelen skjuler seg bak “Les mer”-knapper og består av intervjuer med henholdsvis skognæringens ekspert, Norskog og AT Skog. Her er språket langt mer nøkternt og teknisk, men viktige motargumenter kommer fram, blant annet om den døde billen:

Siden arten først ble funnet i 2019 er det gjort 775 funn av arten i områdene rundt Notodden. Derfor er det ikke så overraskende at det ble funnet spor etter billen også her. Arten er knyttet til nylig død furu. I skogbrukets arbeid med vern har det de siste årene vært fokus på å verne gammel furuskog i det aktuelle området. I dag er mye av skogen i Follsjå-området vernet, eller er i prosess med å bli vernet. Sammen med avsatte nøkkelbiotoper og øvrige hensyn ved hogst bør det sikre arten gode vilkår også i tiden fremover.

Her peker altså skogbruket på to forhold som underkommuniseres i hovedartikkelen, at det faktisk blir vernet en god del gammel skog og at det er funnet et betydelig antall biller av den utrydningstruede arten. Det framgår også av “artsmangfoldbasen” som artikkelen linker til.

Det er derfor diskutabelt om den sterkt emosjonelle beskrivelsen av funnet av en død bille er i tråd med artens status. Innvendingene fra skognæringens hold er altså med, men gjemt bak en knapp nederst i en artikkel som skaper et nokså annet inntrykk.

Flere spørsmål blir dermed stående ubesvarte: Hvor mye skog blir faktisk vernet? Er det tilstrekkelig til å ivareta naturvern hensyn? Er Halvor Holta og hans avvisning av frivillig vern representativ for norske skogeiere (eller er det finansmannen som taler her?)

Oppbyggingen av saken likner mye på Sak 1 som vi analyserte over. Det er fire kilder i saken. Sigve Reiso fra Biofokus er den som setter tonen fra start og som framstilles ved hjelp av seks emosjonelle fotografier og tekstlige bilder. Fire kilder fra skogeiersiden blir utsatt for tøffe, men saklige intervjuer. De er ikke avbildet. Oppslaget har også 14 bilder av vakker gammelskog, fire av stygge flatehogster og et av den døde billen. De fakta som gjøres synlige i artikkelen er de som vernesiden og biologene fra det Biofokus trekker fram og som bygger opp under *Tolkningsramme 6 om skogen som vert for artsmangfold*.

SAK 5

Tittel: Veiene som forsvinner i tåka

Ingress: Vi tråkket ut på en gjørmete norsk skogsbilvei. Der dukket stadig nye overraskelser opp.

Denne saken starter ved en skogsbilvei under bygging øst for Hamar. Deretter zoomes ut til det “store bildet”, dvs. hvor mange kilometer skogsbilvei det finnes i Norge og påstanden om at denne byggingen “går under radaren”: “Til sammen er de nesten 50 000 kilometer lange. Da rekker de rundt hele jordkloden. Og enda litt til.”

Deretter plasseres leseren – på samme måte som i flere andre av sakene - i skogen sammen med en naturverner, denne gangen Ole Midthun som er leder for Naturvernforbundet i Innlandet. Han “får stadig mer gjørme på skoene der han går innover den tåkelagte veien”:

Han får ofte vite om slike saker fra folk som ikke vil stå frem selv:

Mange tør ikke si at de er skeptiske til nye skogsbilveier. Folk vil ikke skape konflikt i nærmiljøet og kontakter heller Naturvernforbundet.

NRK har selv vært i kontakt med flere fra området, som ikke ønsker å snakke om sin skepsis offentlig.

Vi får se bilde av en bred veitrase som skjærer seg inn i skogen. Deretter et bilde av Midthun tatt i øyehøyde. NRK forteller at byggesøknaden ble levert i januar 2021 og at det er Vang Almenning som bygger Breivegen. “De trengte bare å gå rett bort i gangen for å levere byggesøknaden sin 20. januar i 2021. Da holdt de til i samme bygg som Hedmarken landbrukskontor, som skulle behandle byggesøknaden”.

Leseren får igjen forståelsen av et her passer bukken havresekken (uten at det sies direkte). Vi får også vite at skogsbilveier under fem kilometer ikke trenger konsekvensutredninger. Hvis de er lengre, skal det “vurderes”. Den aktuelle veien er litt lengre enn fem kilometer, men konsekvensutredning ble ikke pålagt.

Det er landbrukskontoret som avgjør søknader om å bygge slike veier. Kommunestyret behandler ikke søknaden.

Ifølge NRK ble bare Jeger- og fiskeforeningen og Hamar og Hedemarken Turistforening og Vang jakt- og fiskeforening informert om planene. Så heter det

Begge har tette bånd til Vang Almenning:

Turistforeningen er avhengig av Vang Almenning for å kunne tilrettelegge for friluftsliv. Uten grunneiers godkjenning kan ingen merke stier eller gjøre andre tiltak.

Vang jakt- og fiskeforening har en samarbeidsavtale om forvaltning av fisk og småvilt.

De to frilufsorganisasjonene hadde ingen alvorlige innsigelser. Alle tillatelser ble gitt. Deretter intervjues Erik Lerkelund som er fagsjef for naturforvaltning i Norsk Friluftsliv, en paraply for 18 frilufsorganisasjoner. Han mener organisasjonene har liten påvirkning på skogsdrift generelt: “Og det vil nok for mange føles vanskelig å kritisere skogeiere og en næring som organisasjonen er avhengige av”, sier han.

Men Lerkelund sier også (bak “Les mer”-knapp) at nye standarder “stiller større krav til skogeierne om informasjon og samarbeid med organisasjonene”. De krever også at det tas mer hensyn til biologisk mangfold og opplevelsesverdier for friluftslivet, blant annet med økt krav om bruk av lukkede hogster²² i viktige friluftslivsområder.

Dette vil en leser som bare får med seg hovedartikkelen, ikke se.

NRK fortsetter innover veitraseen og treffer der Ketil Skogen fra Norsk institutt for naturforskning (NINA). Skogen blir presentert med nærbilde. Han er bekymret for at veien vil ødelegge myrer som er et viktig karbonlager og for at gammel skog kan bli berørt.

Magne Svenkerud fra Vang Almenning er også avbildet med et portrett. Han deler ikke bekymringen, men sier veien stort sett ikke går i myr og at området ble flatehogd på 1940-tallet og derfor ikke er særlig gammel.

Svenkerud understreker at Almenningen hadde engasjert en biolog som gikk over områdene nettopp for å fange opp om det er sårbar natur. Ifølge Svenkerud viser gjennomgangen at det ikke er spesielle miljøverdier i området. Men så heter det:

---

²² Ulike hogstformer der ikke alle trær felles

NRK har vært i kontakt med denne biologen. Han sier til NRK at han ikke har sjekket dette området i forbindelse med veibyggingen eller på et tidligere tidspunkt.

Denne opplysningen bidrar til å svekke Svenkeruds troverdighet i betydelig grad.

Jussprofessor Ole Kristian Fauchald mener at "lovgivingen ikke (er) tilpasset dagens skogsdrift, men henger igjen i et skogbruk slik det ble driftet på 1960-tallet". Han mener det er liten avstand mellom de som vil bygge skogsbilvei og de som skal bestemme.

Det er sterke og klare interesser. Manglende krav om konsekvensutredning gjør at ingen tvinges til å vise fram hva man mister. Det er ingen tredjepart som vurderer.

Jørn-Roar Follum, landbrukssjef ved Hedmarken landbrukskontor, får slippe til. Han er helt uenig i påstandene om at det er for tette bånd i bransjen: "Vi er profesjonelle saksbehandlere som har et regelverk å forholde oss til."

I den siste delen av artikkelen hevder NRK at den siste delen av veien er ulønnsom og stiller spørsmål om den skal legge til rette for hyttebygging: "Breivegen ligger i et populært hytteområde: Her er det flere hyttefelt. Vang Almenning er blant dem som selger hyttetomter." Svenkerud svarer:

Det er ikke aktuelt med et hyttefelt til. Vi ønsker ikke å spre utbyggingen på et nytt område. Et hyttefelt vil uansett kreve en reguleringsplan og politisk behandling, sier Svenkerud.

Han mener gode tømmerpriser og bedre vekst enn først antatt, gjør at det er mer å hente der enn det landbrukskontoret kalkulerer med.

Veien bygges også for å kunne drifte skogen bedre.

Ettersom NRK har svekket Svenkerud troverdighet, vil en leser lett tvile på om han snakker sant også på disse punktene.

Saken avsluttes med en scene fra kommunestyret i Hamar. Under overskriften "Veis ende: Alt blir som før" får vi vite at Naturvernforbundet har skaffet 300 underskrifter til et krav om at politikerne skal diskutere nye skogsbilveier før tillatelse blir gitt. Men:

I salen sitter det 39 politikere. To av dem har bruksrett i Vang Almenning. Fire andre har nær tilknytning. De får likevel lov til å stemme i denne saken.

Bare åtte medlemmer av kommunestyret ønsker at kommunestyret skal diskutere før veitillatelse til Vang Almenning gis. Det blir derimot vedtatt at Vang Almenning skal informere om sine planer. Det er følgelig ikke riktig at "alt blir som før". Ordfører Busterud sier dessuten at "hovedbegrunnelsen for vedtaket, er at kommunen må behandle alle skogeiere likt og ikke ha særregler for allmenningen. Innstillingen slik den var formulert, ville bare gjelde for Vang Almenning". NRK sier ikke noe om hvorvidt avstemningsresultatet kunne blitt et annet om forslaget var formulert på en annen måte.

Artikkelen er illustrert med i alt 19 bilder, ti av dem viser hvordan veibyggingen raserer naturen.

Det er seks kilder i saken. Fire støtter entydig vernesiden: Naturvernforbundets mann, jusprofessor Fauchald, fagsjef Lerkelund i Norsk Friluftsliv og naturforsker Ketil Skogen. De tre første får god plass. Motparten er representert ved Svenkerud som får sin troverdighet undergravd og landbrukssjef Jørn-Roar Follum som blir sitert på et arrogant svar: "Vi er profesjonelle saksbehandlere som har et regelverk å forholde oss til, og gjør de vurderingene vi er satt til å gjøre". Han går altså ikke inn i realitetene i saken. Vi vet ikke om dette er Follums eller NRKs valg.

Det antydes på fire steder i artikkelen at skognæringen utøver uformell makt gjennom ulike tette forbindelser: At flere fra området ikke ønsker å snakke om sin skepsis offentlig, at Almenningen hadde kontor i samme gang som Landbrukskontoret, at friluftsansjonene som er avhengig av Allmenningens godvilje, ikke har vesentlige innvendinger mot veien og at de seks kommunestyrerepresentantene som har nær tilknytning til Almenningen likevel blir kjent habile.

Tittel, ingress og innledning er mer spørrende enn i flere av de andre artiklene i serien. Men den skjeve kildebruken, bildebruken av rasert natur og underspillingen av de fakta som peker i retning sterkere vern av naturen, gir tolkningsramme 7: *"Skoger opprettholder velvære for menneskers helse, rekreasjon og turisme"*.

Helheten i denne innrammingen er også i denne artikkelen at naturvernet er heltene (subjektet i aktantskjemaet), mens skurkene (motstanderne i dette skjemaet) er skogbruket og myndighetene, som lar næringens snevre interesser styre utviklingen.

SAK 6

Tittel: Veiviseren til de siste skogene

Denne saken er mye kortere og enklere enn de andre i serien. Den består av en bildemontasje med korte tekster. Vi følger biolog Mikkel Soya Bølstad som har jaktet de urørte skogene “for å vise at skog ikke er skog”. På veien går vi gjennom “plantet skog”, og Bølstad stanser ved et hogstfelt der han “får litt vondt i hjertet av det han ser. Skogens liv er utradert”.

Biologen sier at vi trenger tømmer som en fornybar ressurs, men er “kritisk til hvordan vi behandler skogene våre”.

Til slutt kommer veiviseren og leseren fram til urskogen. Det opplyses at gammel gran, som får leve livet ut, kan bli mellom 200 og 500 år. Men de færreste trærne får lov til å bli så gamle. Slik naturskog er derfor sjelden i Norge.

Men den fins altså: “Jeg blir litt sånn tårevåt i øyekroken. Det er noe helt eget å komme til et sånt sted”:

En mer eventyrlig skog åpenbarer seg med lukt av lyng, granbar, og myr. Vinden suser mellom krokete trær, gir oss en følelse av å være alene. Men, i stillheten, bor titusenvis av ulike rare skapninger. De bor i trær i ulik alder og størrelse. Krokete, skeive, skadde vridde trær. Og i døde trær, de viktigste av alle. I skogen er ingen mer levende enn de døde.

Og midt i urskogen står “Gamla”, en 467 år gammel gran som spiret på 1500-tallet. I møte med henne “kjenner Mikkel på noe større enn seg selv”. “Hun viser skogens naturlige kretsløp, slikt vi ytterst sjelden ser det andre steder”.

Oppslaget tegner opp en tydelig motsetning mellom urskogen (som er naturlig og hjem for mange arter) på den ene siden og skogbrukskogen (som er enhetlig, kjedelig, unaturlig og livløs) på den andre.

Det nevnes ikke i selve artikkelen, men i “rulleteksten” nederst står det at urskogen befinner seg i Oppkuven-Smeddalen naturreservat i Krokskogen nordvest for Oslo. Dette området ble

vernet av myndighetene i 1995 og er slik sett, i likhet med sju prosent av skogarealene i Oslomarka, sikret for ettertida.

Saken har en muntlig kilde. Han er fra naturvernssiden, vi blir kjent med ham og hans forhold til skog og natur. Sammen med utvalget av faktaopplysninger, det poetiske og emosjonelle språket og bildebruken finner vi foruten en klar, emosjonell hyllest til den urørte skogen, en miks av to tolkningsrammer:

Ramme 6: Skog som tilbydere, verter og beskyttere av biologisk mangfold

Ramme 7: Skoger opprettholder velvære, for helse, rekreasjon og turisme.

SAK 7

Tittel: Da vernehåpet brast

Ingress: De hadde fått ja til å verne familiens skog, så dukket det opp et nytt overraskende brev.

I dette oppslaget møter vi skogeier Søren Knudsen som "trasker oppover fjellsiden, forbi et myrlende, til et skogfelt der gammel gran gråner":

Han stopper ved flere stående døde trær, bosteder for skogens arter.

De ønsket å være med på et miljøløft.

Knudsen og kona har arvet en familieskog i Tinn i Telemark og ønsker å gi den såkalt "frivillig vern". Det betyr at skogen vernes mot framtidig hogst mot at eieren får en økonomisk kompensasjon for tapte tømmerinntekter.

Knudsen hadde søkt om å komme inn i ordningen og søkt Statsforvalteren som hyret inn en ekspert. Hen vurderte deler av skogen som «svært viktig naturtype». Etter nye befaringer konkluderte Statsforvalteren med at området "kvalifiserer etter vår vurdering godt for en prosess mot vern [...] vi legger vekt på at området får regional verneverdi ...».

Vi blir med til Knudsens hytte som ikke har innlagt vann og strøm, men aggregat og solcellepanel samt "stabler med uendelig ved. En uslåelig utsikt. Og ingen naboer i sikte":

Knudsen og konen reiser fra Bærum til hytten så ofte de kan. Skogen gir fred, jaktmarker, mosjon og mental helse. Og penger til å ta vare på stedet.

Etter fire års venting får paret plutselig brev fra Statsforvalteren om at det ikke lenger er penger til å løse inn alle som ønsker frivillig vern og at deres eiendom derfor ikke blir prioritert.

– Jeg trodde ikke noe slikt var mulig med en så seriøs partner. Min tillit til systemet med frivillig vern er på et lavmål. Den finnes ikke lenger, sier han.

Han oppsummerer sin opplevelse med ett ord:

– Løftebrudd.

Deretter heter det at Klima- og miljøministerens kommentar følger “nederst i saken”.

NRK flytter seg til Lier og treffer “røslige Arne Rørå” som “baner vei gjennom krattet ved bekkejuvet. Han er ved Sagelva, nok en verneverdig skog i køen.”

Heller ikke denne skogen kan prioriteres. Rørå, som er direktør i Norskog, organisasjonen til de største skogeierne i Norge, er svært misfornøyd. Knudsen og Rørå slår fast at skogeieres tillit til ordningen med frivillig vern er brakt til bristepunktet. Og at "mange av søkerne velger å hogge i stedet for å verne frivillig”:

Norskogs tretopp lener seg til en omfangsrik, gammel gran.

– Et utrolig flott tre, sier han, det kunne vært brukt til hva som helst.

Men treet har fått stå i fred, dø naturlig og bli bosted for arter.

Med på skogsturen i Lier er Trude Myhre fra naturvernorganisasjonen World Wildlife Fund. Hun er for en gangs skyld enig med skogeierne. Når det gjelder frivillig vern har næring og miljø “funnet kjemien i et fornuftsekteskap”.

Det norske målet for skogvern er 10 prosent, I løpet av de tjue årene ordningen har eksistert, er fem prosent av skogen vernet. Myhre og Rørå er enige om at det går for sakte. FNs mål er 30 prosent vern. NRK har laget en graf som viser at med dagens vernetempo vil FN-målet bli nådd i år 2174.

Vi følger deretter med Myhre til Asdøljuvet, en vernet skog litt lenger nord i Buskerud. Der får vi i en kortvideo se henne og hunden krysse bekken i et juv. På bildene får vi se

nasjonal fuglen fossekallen mate ungene sine i redet, og vi får se døde trær som gir vern til truede arter:

Her synger fugler, her summer insekter, her sjefer planteliv og sopp.

– Her kan jeg puste rolig, kvitrer Trude Myhre.

For hit kommer aldri hogstmaskiner.

Saken avsluttes i Knudsens hytte. Han frykter nå at han må hogge, selv om det ikke gir så store inntekter. I Miljødirektoratet får NRK vite at budsjettet til frivillig skogvern er økt med 100 millioner, men at det fortsatt er altfor lite til å innfri alle søkerne, og at «i tilfeller hvor grunneier har fått ett avslagsbrev så er det i svært liten grad aktuelt å ta inn området på nytt, gitt de budsjetttrammer vi i dag har».

Nederst på nettsiden ligger – skjult bak “les mer”-knapp - kommentarer fra daværende miljøminister Espen Barth Eide (Ap) som viser til at det blir dyrere for Staten å betale for frivillig vern når tømmerprisene går opp. Han forstår at mange vil verne skogen sin: “Det er en inntekt du får uten å måtte gjøre noe, som du alternativt måtte jobbet for ved å hugge og prosessere trevirke.”

Saken har i alt fire kilder. En skogeier, en representant for en skogeierorganisasjon, en naturverner og klimaministeren. De tre første er presentert med gode bilder, stort sett i øyehøyde og gjerne i idylliske skogspartier. Vi får også vite at pengene fra hogsten brukes til å holde Knudsens eiendom ved like. Vi får personlige opplysninger om skogeieren og kona (reiser til hytta, som er arvet fra konas slekt, så ofte de kan, de koser med geitene) og naturverneren som har den søte hunden Coco og “brenner for naturvernet” og synes det er flaut når hun møter utenlandske forskere og kolleger.

Rørå snakker først og fremst som organisasjonsmann, men han er også opptatt av å verne natur og omtaler med entusiasme trær som kan være hjem for mange arter.

De tre framstår som "subjektet" i saken, det er deres perspektiv som styrer fortellingen, mens NRK opptrer som “hjelperen” som finner fram fakta og konfronterer myndighetene. Dette er den eneste av de ti artiklene vi har analysert, der skogeiersiden får rollen som “subjekt” . “Motstanderen” er ministeren som er uten bilde, gjemt bak en “les mer”-knapp og som ikke personifiseres. (Men som får inn et spark mot skogeiere som vil tjene penger uten å gjøre noe).

Saken har i alt 20 bilder, 15 viser skog eller personer i skogsmiljø, de fleste i mer eller mindre gammel skog.

Ved hjelp av tittelen (“Da vernehåpet brast”), det emosjonelle språket i naturskildringene, samt bilde- og kildebruk rammes striden mellom naturvern og skogbruk inn i en kombinasjon av tre rammer:

Ramme 1 Skoger er multifunksjonelle

Ramme 6 Skog som tilbydere, verter og beskyttere av biologisk mangfold

Ramme 7 Skoger opprettholder velvære, blant annet for helse, rekreasjon og turisme

SAK 8

Tittel: Drømmen om eventyrskogen

Ingress: Siri Tollefsen drømmer om at den gamle eventyrskogen skal vokse inn i granplantasjer og hogstfelt rundt Oslo.

Denne saken likner svært mye på sak 1, 4 og 5. Den starter med at vi blir med økolog Tollefsen og Håkon Eide Gundersen, begge fra Naturvernforbundet, ut på tur. “De vil vise oss hva de håper skal skje. Hvis politikerne blir enige”. Leserne blir først ledet gjennom “granplantasjer”, plantet monoton granskog med like gamle trær. Deretter får vi høre at “alle skogene våre er preget av menneskers inngrep som hogst og drenering”, “store områder er blitt så forandret at “artene som pleide å bo der, ikke er der lenger”.

Slik er det i Oslomarka også:

Men. Noen steder har skogen fått stå i fred. Lenge. Så lenge at den kan kalles gammelskog.

Gammelskogen er annerledes. Der lever det fortsatt arter som ikke klarer seg i granplantasjene.

Vi er på vei til et slikt område.

Kanskje får vi se noen av dem.

Vi får høre om det avgående Oslobyrådets planer om å etablere økologiske korridorer der “lange strekk med skog skal brukes til å binde sammen områder med stort artsmangfold med områder hvor det ikke er like mange arter”.

Det er snakk om ganske store områder, framgår det av et kart som illustrerer oppslaget. I disse arealene skal man først og fremst ta hensyn til det økologiske mangfoldet. Planen er laget av Biofokus (stiftelsen som også opptrer i flere andre av NRKs saker). Biofokus har brukt en rapport som Siri Tollefsen lagde for Naturvernforbundet.

Så introduseres de som – sammen med Oslo kommune - eier skogen, det vil si personer og selskaper som er medlemmer i Norges Skogeierforbund og som “ofte hugger skogen som far eller bestefar fikk plantet en gang”. Vi får se et bilde av Hans Asbjørn Sørli som er direktør for skog og miljø i forbundet. Han viser til at korridorene vil dekke 42,2 prosent av skogsområdene som “allerede er den strengest regulerte skogen i landet”. Han sier at forslaget kommer til å skape konflikter.

I reportasjen tas vi til gammelskogen mens NRK har lagt inn en lydfil av “stille folk i gammelskog”. Og vi blir vist et fotografi av Siri Tollefsen som “ser noe hun vil vise oss”:

Hun kneler ved en gammel brukket trestamme dekket av et tykt lag med mose.

Der, midt i mosen, vokser to bitte små granspirer.

Siri ler litt av sitt eget moderlige blikk mot mosen.

Vi får vite at økologer ser etter døde trær i forskjellige former, tusenvis av arter trenger sin versjon av døde, morkne trær. Biofokus mener det ikke bør skje flatehogst i korridorene, bare plukkhogst der man tar noen trær. Sørli i Skogeierforbundet sier mange skogeiere vil prøve dette, men “først og fremst der skogen egner seg”. Han viser også til at hogst kan gi Oslo kortreiste klimavennlige byggevarer.

Vi flyttes så ut i gammelskogen “der Håkon roper”:

Jeg tror jeg har funnet svartsonekjuka.

Åh, Siri smiler.

Hun har “et litt spesielt forhold til svartsonekjuka som er den første rødlistede arten hun fant: “Jeg var veldig stolt”.

Sørliie får slippe til med at hans forbund mener at økologiske korridorer “ikke har vitenskapelig forankring for norske skoger”, de er unge fordi Norge var dekket av is så lenge og at artene derfor spredde seg ganske fort.

NRK lar skogeierne oppfatning umiddelbart bli kontret av “en professor i biologi”, Anne Sverdup-Thygeson. Hun er uenig: “Artene i våre skoger er tilpasset et helt annet skoglandskap enn det vi har i dag”.

Deretter spør journalistene: “Trenger vi virkelig å sette arbeidsplasser på spill for å ta vare på unnselige kjuker?” Siri Tollefsen får svare med hjelp av Sverdrup-Thygesons “hengekøyelignelse” om at “vi mennesker hviler i ei vevd hengekøye hvor artene og deres levesteder er en del av veven og i sum utgjør hengekøya”.

Sørliie er enig i at truede arter må tas vare på, de har en egenverdi.

Avgående byråd for byplanlegging, partileder Arild Hermstad i MDG, viser til at vi ikke vet hva som skjer hvis noen arter dør ut. Skogeierne viser til frivillig vern (omtalt i sak 7) der det er for lite penger. Oslo kommune vil ikke tilby erstatning, men korridorenes skjebne er usikker etter kommunevalget høsten 2023.

Artikkelen avsluttes med at Siri Tollefsen finner enda en rødlista art, gubbeskjegg, som hun tar bilde av og legger inn i artsdatabasen. Hun og Eide Gundersen går til toppen av Kobberhaugene der de uttrykker håp om at ideen om “økologiske korridorer” kan fenge i hele landet slik at Norge kan oppfylle den internasjonale Naturavtalen om å verne 30 prosent av verdens hav og landområder.

Helt til slutt finner vi en link til Oslo kommunes hjemmesider der leseren kan mene noe om arealplanen.

Oppslaget er illustrert med 30 bilder og noen kart. 22 av bildene viser naturvernene i skogen, de aller fleste i gammel skog. To bilder er av Sørliie i Skogeierforbundet, tatt i samband med sak nr 2. Det er også noen bilder av flatehogst og et portrett av Hermstad,

Oppslaget har fem muntlige kilder, to naturvernere, en professor i biologi og en partileder fra Miljøpartiet samt en direktør i Skogeierforbundet. De fire første støtter tydelig naturvernens mens direktøren framstår nokså balansert.

Naturvernerne beskrives med *fornavn* som gjerne fremmer identifikasjon og nærhet. Vi blir innviet i deres entusiasme for naturen og de truede artene. Denne siden får om lag 90 prosent

av plassen i oppslaget. Skogeierrepresentanten blir presentert med *etternavn* og direktørtittel og et av hans poenger blir umiddelbart motsagt av en “professor i biologi”. Han framstår sympatisk og kompromissvennlig, men leseren kan lettere identifisere seg med naturvernerne som dessuten er “subjektet” i saken, de som prøver å løse et problem, sammen med “hjelperen” (en biologiprofessor), mens skogeieren er en “motstander” som motsetter seg løsningen.

Sørлие får slippe til med innspill som er i tråd med ramme 1 om at *Skoger er multifunksjonelle*, men gjennom øvrig valg og framstilling av kildene, valg av fakta som blir dominerende (“behovet for gammelskog til å redde truede arter”) og ledemotivet “redd naturen for å redde oss selv” blir *Ramme 6 “Skog som tilbydere, verter og beskyttere av biologisk mangfold”* dominerende.

SAK 9

Tittel: Økokrim slår alarm: Verdifull skog hogges ulovlig i Norge, skadene er alvorlige

Dette er - i motsetning til de andre ni – en ganske enkel nyhetssak med utgangspunkt i en skriftlig kilde, nemlig en ny rapport fra Økokrim med tittelen “Ulovleg hogst” der det påpekes at “verdifull skog med truede arter forsvinner på ulovlig vis”.²³

Saken gjelder anmeldelser av “skogselskap, skogeier, entreprenører, kommuner, privatpersoner” oppsummerer NRK og følger opp med et intervju med førstestatsadvokat Hans Tore Høviskeland som sier at “det er i mange tilfeller alvorlig miljøkriminalitet”, men også at “isolert skildres tilfellene som lite inngripende”, men “samlet kan skadene være alvorlige og irreversible”.

Økokrim har sett på anmeldte brudd på skogbruksloven og naturmangfoldsloven og funnet 63 saker i perioden januar 2021 til juli 2023. Ingen saker har endt med straff etter brudd på skogbruksloven, mens fem saker endte med “små bøter” for brudd på den sistnevnte. Statsadvokaten mener det er uheldig at skogbruksloven ikke gir adgang til gebyr for mindre lovbrudd. Han sier også at skogbruksloven er “skjønnsmessig, uoversiktlig og kompleks” og at dette fører til altfor mange henleggelse. NRK viser til egne saker nevnt over og refererer fra Økokrims rapport som blant annet skriver at det “ikke drives aktivt tilsyn fra det

---

²³ <https://img8.custompublish.com/getfile.php/5224548.2528.kujzubuun7apsi/Temareport+-Ulovlig+hogst.pdf?return=www.okokrim.no>

offentlige”. Kommunene som har ansvar for tilsyn står bare for to av de 17 anmeldte bruddene på skogbruksloven, og “mørketallene kan være betydelige”.

Deretter blir Truls Gulowsen i Naturvernforbundet intervjuet. Forbundet melder ofte fra om det de mener er miljøkriminalitet og “forsøker å få det stoppet og eventuelt straffet, sånn at skogbruket ikke skal fortsette med slik virksomhet”. Gulowsen vil ha søknadsplikt for hogst slik at en uavhengig part må godkjenne.

Nederst i oppslaget blir direktør Per Skorge i Norges Skogeierforbund intervjuet. Han viser til at det er 14000 hogster i året, at det skjer feil og at han støtter straff for lovbrutere. Skorge sier at miljøarbeidet “åpenbart har bidratt til å minimere antall alvorlig brudd på lovverket”.

I ettertid er det vist til at NRK fikk rapporten før den ble offentliggjort. Det er imidlertid ganske vanlig praksis at noen redaksjoner får denne typen særbehandling. Men det er også kommet fram at tallgrunnlaget kan problematiseres. I NRKs gjengivelse av rapporten blir det for eksempel ikke skilt mellom privatpersoner som hugger naboens trær, ulovlig felling av vernede trær til bålbrekking og skogeiere som ulovlig har gjort ubotelig skade på våtmarksområder.

Det er tre kilder i saken. Førstestatsadvokat i Økokrim, Gulowsen i Naturvernforbundet og Skorge i Skogeierforbundet. De to første, som støtter hverandre i at det drives mye alvorlig miljøkriminalitet som ikke straffes, får om lag 90 prosent av plassen. Skorge går ikke i polemikk mot Økokrim.

Saken er illustrert med nokså nøytrale bilder av de tre intervjuobjektene, to bilder av hogst, og fire av gammel skog og sjeldne arter.

Politiet vil normalt framstå som en etterrettelig kilde, og det understrekes i denne saken ved at det ikke stilles kritiske spørsmål til rapporten eller tallgrunnlaget som forøvrig heller ikke bestrides av de to andre intervjuobjektene. Samlet er det Økokrim som har rollen som “subjekt” og driver saken som dermed kan plasseres i *Ramme 8 Skogen er sårbar for påvirkning*.

Sak 10

Tittel: For grønn til å være sann

Ingress: Skogene våre flatehogges og nye trær plantes. Men kan disse små grønne babyene virkelig redde klimaet?

Dette oppslaget tar utgangspunkt i Skogeierforbundets syn på skogbrukets positive rolle i arbeidet mot klimaødeleggelser:

Skogene våre flatehogges og nye trær plantes. Men kan disse små grønne babyene virkelig redde klimaet.

Et stort ansvar hviler på tynne barnåler. De bærer vekten av den rådende klimafortellingen om skogen.

Skogen er viktigere og viktigere i kampen mot global oppvarming, sier Skogeierforbundet til NRK, og fremhever:

Skogbruket har «en nøkkelrolle i alle scenarioer» som når

klimatemålene. Myndighetene og sentrale politikere løfter samme budskapet.

Etter en innledning der NRK beskriver polske arbeidere som planter grantrær, flytter vi oss til en samling foran et bål der blant andre landbruksminister Geir Pollestad fra Senterpartiet og skogdirektørene Rørå og Skorge er til stede. Pollestad lover mer og tettere planting, mens NRK har regnet ut hvor mye Staten har støttet skogbruket de siste ti årene (3,2 milliarder). Så heter det:

Skogbruk som klimaløsning redder oss ikke i 2030. Neppe i 2050 heller.

Først når vi runder 2100 skal satsingen gi den store klimagevinsten.

Men, så enkelt er det kanskje likevel ikke. For med målskiven langt der fremme, er det flere stubber å snuble i.

Kanskje er den rådende klimafortellingen om skogen for grønn til å være helt sann.

Resten av artikkelen drøfter dette spørsmålet. NRK skriver at et avgjørende punkt er hvor mye av skogen som brukes til varige treprodukter og dermed binder karbon på lengre sikt. Journalistene regner seg fram til at det i dag bare utgjør 18 prosent av det som blir hugget. Resten går til papir, aviser, pappkrus og ved – eller det blir liggende igjen i skogen.

Hvis dette fortsetter, hva da med skogbruket som klimaløsning, spør journalistene:

Forskere vi har snakket med stusser over den lave andelen trær som går til langvarige produkter. Andelen må opp, påpeker de.

NRK intervjuer en Cicero-forsker (bak les-mer knapp) som mener at det er svært omstridt og uklart om tømmer fra skogen kan få en klimaeffekt dersom det ikke erstatter andre, mer «fossilintensive», materialer som betong, stål, olje og gass.

Det andre momentet NRK bringer inn er CO₂ i skogbunnen. Vi er også nå med en forsker ut i naturen:

Forsker Karina Clemmensen sitter på kne i Nordmarkas skog, løfter en flik jord og åpner vei til et underjordisk rike.

Som en av de ledende på sitt felt bistår hun norske forskere. Få vet mer enn Clemmensen om de skjulte prosessene i bakken.

Klimajokeren vi ikke ser.

Det er sopp og alger som kan lagre store mengder karbon i jorden. Påstanden er at det er minst fire ganger mer karbon i jord enn i trær:

Altså, mange små og store nettverk av tråder i jorden som er med å redde klimaet på kloden.

Hennes studie viste at mesteparten av karbon-jobben var gjort av røtter og såkalt soppmycel.

Hvor ligger CO₂? I jorden eller trærne? Det har ikke blitt formidlet godt nok til de som bestemmer, mener forskeren.

Det tar sekunder å ødelegge karbonlagre bygget opp gjennom tusenvis av år, påpeker Clemmensen. Deretter flyttes vi til et flatehogstområde og treffer forsker Håvard Kausrud som tar oss med til en naturskog.

Kauserud ser andektig rundt seg. Han ser store kontraster til den plantede skogen han nettopp forlot:

En skog med mer enn bare trær, med krokete greiner, skeive trær, gammel ved, død, som gir et mylder av liv.

En skog de måtte hit til Tretjerna naturreservat for å finne. For det tynnes ut med skoger i Norge som likner på denne.

Hans prosjekt er å forstå hva flatehogst gjør med mangfoldet av liv og karbonlageret. Han sammenlikner tidligere flatehogde skoger med naturskoger og har en hypotese om at det er mer karbon i jordbunnen i naturskoger. Men det er vanskelig å finne ut fordi det er så lite naturskog igjen. Kauserud synes vi må være føre-var. Både av hensyn til artene og at man ikke vet nok «til å trekke bastante slutninger» om blant annet karbon i jorden:

Forskeren er skeptisk til å kjøre frem skogbruk som et stort klimatiltak.

– Jeg synes det blir voldsomt. Det ligger ikke nok kunnskap til grunn, mener han.

Kauserud og kollega Karina Clemmensen lanserer derfor en mellomløsning: La de siste eldre skogene stå som naturlige karbonlagre. Driv skogbruk på resten.

Deretter spør NRK om det er best for klimakampen å hogge mer eller mindre. De intervjuer seks forskere og finner stor faglig uenighet.

Det siste momentet i saken bringes inn av Lene Nybakken:

Bortenfor de langstrakte åkrene i Østfold står gran plantet, tett i tett. Her skal Line Nybakken finne ut hva som skjer med trærne. Hun sjekker rett og slett klimamuskelens helse.

Mange tror klimaendringer bare er positivt for skogen vår, påpeker hun, Men, understreker forskeren, vi vet allerede at sånn er det ikke. Selv grana har en tresmertegrense. Spørsmålet er hva alle endringene betyr for kapasiteten til å binde og lagre karbon? Forskeren aner ikke.

Hovedartikkelen avsluttes med skrekkbilder av død skog fra Mellom-Europa:

Virkningene av menneskets massive bruk av skogen og klimaendringer. Kryssilden. Summen av alt. Hva gjør dette til slutt med skogen som klimaløsning?

Nybakken er sikker på en ting:

Så lite vi fortsatt vet, er det farlig å være skråsikker.

Til slutt – under en “les mer”-knapp får vi omtalt Skogeierforbundets argumentasjon for skogbrukets positive rolle i kampen mot global oppvarming. Forbundets presentasjon er bare linket til (den er altså dobbelt skjult).

Deretter har NRK intervjuet fire forskere om deres syn på argumentasjonen. De sier henholdsvis «overordnet er det i all hovedsak riktig, mens virkeligheten selvfølgelig er litt mer kompleks», “om skogbruk er bra for klimaet, det er et stort spørsmål. Jeg synes ikke Skogeierforbundet argumenterer overbevisende for at høsting av norske skoger er et effektivt klimatiltak (sammenlignet med å la dem stå)” og “ordene som den norske skognæringen bruker for å fremheve skogen er litt for sterke”.

Det er ti muntlige kilder i artikkelen, alle er forskere. Åtte av dem er tvilende eller negative til skogbrukets syn. Tre av forskerne er fotografert i naturen og beskrevet i de samme emosjonelle vendingene som jeg har funnet i de fleste artiklene i serien.

Skognæringen er med som skriftlig kilde, men får sine argumenter kontret av forskere. På den annen side er skognæringen alliert med myndighetene, her representert ved landbruksministeren som får framføre sine argumenter til støtte for næringen i en video det er linket til. Videoen er produsert av Viken Skog og er følgelig PR, ikke journalistikk.

Samlet sett framstår oppslaget som en omfattende problematisering av myndighetenes og skognæringens syn på skogbrukets positive rolle i klimakampen. Det underliggende ledemotivet er at skognæringen selger skinnen før bjørnen er skutt. Kildevalget, fakta som blir synliggjort og ledemotivet peker i retning av tolkningsramme 4 *Skogen som klimaløsning* men med en omvendt, kritisk tilnærming.

4. SAMLET ANALYSE

De ti artiklene jeg har analysert har mange fellestrekk og flere gjentakelser. Oppslagene er dominert av vakre skogsbilder med særlig vekt på gammel skog og truede, unnselige, men interessante arter.

Det er i alt 49 muntlige kilder i de ti artiklene. 30 av dem er naturvernere, forskere og politifolk med sympati for vern. Vernesiden er “subjekt” i ni av artiklene. Skogbruket får rollen som “motstander”. 19 kilder representerer eller sympatiserer med skogbrukssiden. I en artikkel er skogbrukssiden subjektet som driver fortellingen, mens myndighetene er skurk.

Naturvernere blir i all hovedsak framstilt som individer leseren kan identifisere seg med. De gis personlige trekk, og beskrivelsen av både naturen og naturvernene er preget av emosjonelle ord og formuleringer. Oppslagene er gjerne konstruert som fortellinger der natur-aktivistene er subjektene/heltene, skognæringen motstanderne - og journalistene hjelperne.

I motsetning til naturskildringene og omtalen av naturvernerne, er synspunktene til skognæringens standpunkter framstilt i et teknisk, nøkternt språk som “redegjørelse” og ofte publisert nederst på siden, iblant også skjult bak “les mer”-knapper. Næringens folk er – med unntak av en artikkel – ikke tilført personlige trekk som kan bidra til identifikasjon og positive følelser.

Fortellingene som driver oppslagene og engasjerer leseren er gjerne knyttet til enkelt-caser, men også utfylt med fakta som bygger opp under at disse casene er typiske for situasjonen.

Samlet framsetter serien følgende påstander

- Gammel skog er full av truede arter som ikke vil tåle å bli utsatt for moderne skogbruk.
- Det blir stadig mindre gammel skog igjen.
- Mer vern og strengere regulering av hogstform er derfor nødvendig.
- Skognæringen er ikke så opptatt av vern av skog og truede arter, men gir sin støtte til et registreringssystem som den selv kontrollerer. Disse systemene har mange hull og svakheter og følges i liten grad opp fra myndighetene med sanksjoner mot brudd.

I fem av de ti reportasjene er den helt dominerende tolkningsrammen *6 Skog som vertskap for truede arter*. Dessuten finner vi denne rammen representert i to andre oppslag.

Tolkningsramme 7 *Skog som arena for helse, rekreasjon og turisme* finner vi som dominerende i en artikkel og som representert i to andre.

Tolkningsrammene 8 *Skogen er sårbar for påvirkning* og 4 *Skog som klimaløsning* er dominerende i hvert sitt oppslag, men den siste med negativt fortegn.

Rammene 1 og 2 *Skog er multifunksjonelle* og *Skog som produsent av trevirke* er synlig i en artikkel.

Naturvernens tolkningsrammer (6 og 7) er altså dominerende i serien, mens skogbrukets to rammer (2 og 3) har liten plass. Artikkelen med ramme 3 er dessuten klart skeptisk til at skogen er en klimaløsning. Det er et etablert forskningsfunn at journalistikkens innramminger har betydning for hvordan leseren oppfatter en sak (selv om det ikke nødvendigvis er sammenfall). Artiklene vil derfor etter alt å dømme både enkeltvis og samlet bidra til at leserne får økt sympati med naturvernet og føler mer skepsis mot skognæringen.

Mens hovedartikkelen som gjengir naturvernets syn gjerne er formidlet som *fortelling* i et enkelt, emosjonelt språk, er skognæringens syn ofte gjengitt som *redegjørelse*, skrevet i en langt mer byråkratisk form, i egne bokser som iblant er skjult under “les mer”-knapper.

Jeg finner at bruken av kilder, framhevingen av fakta, bruk av ledemotiv og dermed konstruksjonen og formidlingen av tolkningsrammer fører til at verken enkeltartiklene eller den samlede serien er *balansert* utover at begge parter formelt kommer til orde.

[NRK/Kringkastingsrådet](#)

Mens den privateide pressen i utgangspunktet står fritt til å drive kampanje og ta stilling - både på kommentar- og nyhetsplass, har NRK som statlig eid og finansiert organisasjon noen føringer å holde seg til. Blant annet et krav om “balanse over tid”, “analytisk tilnærming” og “saklighet”. Gjennomgangen viser at denne serien ikke er balansert, verken i kildeframstilling eller bruk av tolkningsrammer.

Det kan dermed synes som om serien bryter med NRKs og klimaredaksjonens egen uttalelse om at de ikke ønsker å bidra til polarisering i klima- og miljø saker.

Gjennom en langvarig serie som på denne måten tar stilling for naturvern framfor skognæringen, blant annet ved at naturvernet i ni av ti artikler får sette premissene, er det all grunn til å tro at frontene skjerpes. Serien stiller knapt kritiske spørsmål til naturvernensiden og deres eksperter. Skognæringens representanter får langt tøffere motstand.

Fakta som peker i andre retninger enn hovedfortellingen (krise for natur og arts mangfold på grunn av uvettig skogsdrift) utelates eller underspilles. Det gjelder f.eks:

- Det er reelle interessemotsetninger mellom skogbruk/landbruk og naturvern. Skogbrukets interesse i å drive lønnsomt er legitim, tømmerhogst er viktig økonomisk for distriktene, og det er politikkens oppgave å avveie disse interessene opp mot verneinteressene.
- At det er få reaksjoner på brudd på kan jo – som skognæringen hevder – skyldes at det *er* få brudd og at de man finner ikke er så alvorlige.
- Regelverket for hogst og annen skogsdrift blir stadig strengere og næringen deltar aktivt i og støtter dette arbeidet.
- Det blir vernet stadig mer skog.

Da Kringkastingrådet diskuterte klimajournalistikken (hvor opptatt skogsakene) var flere av rådets medlemmer opptatt av å få fram at det er reelle dilemmaer i klima- og miljøarbeidet og at disse må diskuteres med “innestemme”. I denne serien bruker NRK *utestemme* på vegne av naturverninteressene. De viktigste virkemidlene er en sterk vekt på emosjonelle og engasjementsskapende bilder og formuleringer. Dette er i tråd med hva klima- og miljøjournalister selv oppfatter som god journalistikk og en virkningsfull og god form. Men spørsmålet er om denne formen for fortellingsbasert framstilling, som har sitt forbilde i klassisk tabloidjournalistikk, når opp til kravene om “saklighet, analytisk tilnærming og nøytralitet” som kreves i NRK-plakaten og til redaksjonens ønske om å unngå polarisering.